הכותים אין להם פרק תשיעי נזיר סד.

כתיב[1] אך מעיין ובור מקוה מים יהיה טהור וכתיב יטמא

[1](עד הערב) הא כיצד בכלים טמא. דלוקא דומיא דמעיין ובור שהם מים שעל גבי קרקע: **כל** הניטלין. אדם עומד במים וחכרו היה משלשל[2] שרץ [ספק] נגע בו האדם העומד במים: או הנגררין. שהיה חכירו גורר שרץ על פני המים ספק נגע ספקו טמא: מפני שהן כמונחין כיון [שיד] אדם תופס בם אין כאן דין טומאה לפה: **והמאהיל** על פני הטומאה.

כגון אדם ההולך במים ונמלא כזית מת קבוע במים ספק עבר הטהור עליו והאהיל על המת דבשרן כי האי גוונא טהור או במת לטומאת מגע דכך לי [טהרה] לפה וטומאה קבוע כמו טומאה הלפה וטהרה קבוע מ"מ בהאי לא מטהרינן: דבר[3] שהוא מטמא למעלה כלמטה לאיתויי זב וזבה שמטמא בהיסט וכן עליונו של זב וזבה (מלמעלה) כלמטה ממשכבו ומה זב וזבה עוברים במים וכלי אגלם ספק הסיטו אין לנו ליטהר משום טומאה לפה אלא במגע דוקא דומיא דשרץ וכן אם מדרסות שם וזב עוברי[4] ספק דרם אין לטהר משום טומאה לפה: **בעי** רמי בר חמא מת בכלי וכלי צף על פני המים מהו בתר כלי אוקינן. והא תנ מ' דילמא בתר מיא אזלינן והא לא נח מת ע"ג שרץ מהו כיון דהאי טומאת ערב והאי טומאת שבעה כמאן דמחתא טומאה בכלי דמיא או דילמא טומאה סמיכתא היא ואת"ל כמאן דמחתא טומאה בכלי דמיא [ה] וטמא ודאי שרץ על גבי נבלה ונבלה צפה מהו כיון דתרוייהו טומאת ערב אינון טומאה סמיכתא היא או דילמא האי כזית והאי כעדשה שרץ על גבי שרץ מהו הני ודאי חד שיעורא נינהו או דילמא כיון דמפסקי מהדדי לא [ו] ואת"ל שרץ על גבי שרץ כיון דמפסקי מהדדי כמאן דמנחא בכלי דמי שרץ על גבי נבלה שנימוחה מהו כיון דנימוחה הויא ליה משקה או דלמא האי אוכלא הוא ואת"ל דאוכלא הוא שרץ ע"ג שבבת זרע מהו ואת"ל כיון דמיתעקרא ה"ל כי אוכלא שרץ ע"ג מי חטאת [ז] ומי חטאת צפין על גבי המים מהו לא ידענן תיקו:

אמר

מאי טעמא דת"ק [ט] א"ר יצחק בר אבודימי כתיב בכל השרץ השורץ כל מקום שהוא שורץ וכתיב על הארץ הא כיצד ודאי מגעו טמא ספק מגעו טהור ורבי שמעון מ"ט אמר עולא כתיב אך מעין וכתיב יטמא (עד הערב) הא כיצד צפה בכלים טמא בקרקע טהור: ת"ר [א] כל הניטלין והנגררין ספיקן טמא מפני שהן כמונחין והנזרקין ספיקן טהור חוץ מן כזית המת והמאהיל על פני טומאה וכל דבר שמטמא מלמעלה כלמטה לאיתויי זב וזבה בעי רמי בר חמא [ב] מת בכלי וכלי צף על פני המים מהו בתר כלי אזלינן או בתר [ג] מיתא אזלינן את"ל בתר כלי אזלינן [ד] מת על גבי שרץ מהו כיון דהאי טומאת ערב והאי טומאת שבעה כמאן דמחתא טומאה בכלי דמיא או דילמא טומאה סמיכתא היא ואת"ל כמאן דמחתא טומאה בכלי דמיא הני ודאי חד שיעורא נינהו או דילמא כיון דמפסקי מהדדי לא [ו] ואת"ל שרץ על גבי שרץ כיון דמפסקי מהדדי כמאן דמנחא בכלי דמי שרץ על גבי נבלה שנימוחה מהו כיון דנימוחה הויא ליה משקה או דלמא האי אוכלא הוא ואת"ל דאוכלא הוא שרץ ע"ג שבבת זרע מהו ואת"ל כיון דמיתעקרא ה"ל כי אוכלא שרץ ע"ג מי חטאת [ז] ומי חטאת צפין על גבי המים מהו לא ידענן תיקו:

כסיב ככל השרץ השורץ. דמשמע בכל מקום שהורץ טמא ואפי' לף וכתיב על הארץ דמשמע דבעינן שיהא מונח על הארץ ולא לף: **הא כיצד ודאי נגע.** בטומאה בכ"מ שהוא בין במים בין בקרקע טמא הא ספק נגע כגון לאחר שנמלא לף על פני המים ה"ז טהור בין שנמלא לף במים שבכלים או במים שבקרקע דספק מגע לף לעולם טהור: **אך מעיין וכור מקוה מים יהיה טהור.** דמשמע דלפה בקרקע טהור: **וכתיב יטמא הא כיצד לפה בכלים.** ספיקו טמא לפה בקרקע ספיקו טהור: **כל הניטלין והנגררין.** בין טומאת שרץ בין טומאת נבילה וכשעת [ט] זחילתן או גרירתן ספק נגע בהן אדם וכלים: **ספיקן טמא.** שכל הנגרר והניטל כמו שהן מונחין דמי והוי כספק טומאה בלה"י דספיקו טמא דגמרי' מסוטה (סוטה דף מח:) דכתיב בה ונסתרה והיא נטמאה[1] אבל אם היו מזרקין [2]בכשעת זריקתן ספק נגע בהן אדם וכלים ספק לא נגע ספיקו טהור [3]דלא אמרינן קלוטה כמי שהוגמה דמיא אלא כטומאה לפה דמיא וספיקו טהור: ה"ג **חוץ מכזית מן המת והמאהיל על פני טומאה שמטמא מלמעלה כלמטה לאיתויי זב וזבה.** כלומר חוץ מכזית מן המת שזרק ע"ג אדם או טהרות וכין שזרק טהרות על כזית מן המת או באדם עצמו דלג עליו וספק הוא אם האהיל עליו [2]שספיקו טמא לפי שמטמא מלמעלה כלמטה הואיל והוא מטמא שלא בנגיעה כגון ע"י אהל. והאי דתני והמאהיל על פני טומאה דלא צריך למיתני אלא חוץ מכזית מן המת והמאהיל עליו לאיתויי זב וזבה שמטמא נמי מלמעלה כלמטה [4]ועל הכלים ועל האדם שהן כתוך הכור מתת האהן נטומת האדם והכלים כמו במגע עצמו וכן אם הזב מלמטה והטהור יושב [5]על אהן מסמא: **כעי רמי בר חמא מת בכלי וכלי צף על פני המים.** יודע ולאי שלא האהיל עליו אהל ספק הוא לו אם נגע אם לא נגע בו: **מהו.** גבי מתניתין מאי טעמא מחייבינן לטומאה לפה דהתם איכא למימר שמא האהיל עליו אהל הכא דילוע הוא לו שלא האהיל עליו אהל ספק הוא לו אם נגע [6]: **מי אמרינן כאר כלי אוקינן.** וכמאן דמונח על גבי קרקע דמי וספק מגעו טמא: **או כאר מיתא אוקינן.** ומת מיהא אזיל ולף על פני המים אגב הכלי וספיקו טהור: **אם אימני לומר.** כיון דמת עצמו לא הוי לף [7] על פני המים הוא כאר כלי אוקינן וכמאן דמונח על גבי קרקע דמי וספק מגעו טמא: **מת המונח על גבי השרץ.** ושרץ לף על פני המים מהו כיון דשרץ טומאת ערב ומת טומאת שבעה כמאן דמחתא טומאה בכלי דמי וספק מגעו טמא: **או דילמא.** הא טומאה עבה [8]סמיכתא היא וכיון דלף פרח מת דמי [9](מיתא מיהא אזיל ולף על פני המים אגב הכלי וספק מגעו טהור): **ואם תמצא לומר.** כיון דהאי טומאת ערב והאי טומאת ז' כמאן דחמחא בכלי דמי וספיקו טמא ודאי: **שרץ לף ע"ג נבילה.** והוא הדין נמי לנבילה ע"ג השרץ אלא האי דקמיבעיא ליה הכי דשיעורא דשרץ דהוה כעדשה קאי על שיעורא דנבילה דהוי כזית [10] ולאו שיעורא דנבילה ע"ג שיעורא דשרץ: **או דילמא.** כיון דהאי כזית והאי כעדשה כמאן דחמנא בכלי דמי וספק מגעו טמא: [11]**ואם"ל.** דשרץ ונבילה נמי כיון דהאי שיעוריה כזית והאי שיעוריה כעדשה כמאן דחמחא בכלי דמי וספק מגעו דשרץ טמא: **ואם"ל שרץ ע"ג שרץ כיון דמיפסקי מהדדי כמאן דחמנא בכלי דמי.** וספק מגעו העליון ע"ג שרץ ספיקו טמא: **שרץ ע"ג נבילה שנימוחה מהו.** מי אמרינן כיון דנימוחה הויא לה משקה ושרץ לף על גביו וספק מגעו טהור דכמאן דלף על פני המים דמי: **או דילמא כיון דאוכל הוא.** ה"ל כמאן דמונח [12] על גביו וכמו דמונח ע"ג קרקע דמי [13]דספק מגעו טמא: **ואם"ל.** הכא כיון דאוכלא הוא ולא שוו שיעורייהו דהדדי דהאי כזית והאי כעדשה כמאן דחמנא ע"ג כלים דמי: **שרץ** [14] **ע"ג שבבת זרע.** ושבבת זרע לף על פני המים מהו מי אמרינן הואיל ושבבת זרע לאו אוכלא הוא ה"ל כמשקה והוה שרץ לף וספיקו טהור: **ואם"ל כיון שנתעקרה.** מכשרו של אדם ממש ולא דמי לשאר משקה שנתוכו כגון מי רגלים שמכונסין לתוכו ה"ל שבבת זרע כי אוכלא דמקיים הוא: **שרץ לף ע"ג מי חטאת.** ומי חטאת עצין הן מפני אפר פרה שבהן מי הוי כאוכלא או דילמא משקה הוי והוי כשרץ לף וספיקו טהור. לא ידענן תיקו:

אמר

מסורת הש"ס

[ט] [מולין קכז.], [כ] [עיין זבחים לג.], [ג] [במדבר הן], [ד] [תוי"ט פ"ד דטהרות מותקן זה], [ה] [י"ל והלא טומאה עומאה כו'. יעבץ], [ו] [בי' ל"מ והוי].

תורה אור השלם

1. וְכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: ויקרא יא מא אֵל תְּשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם:
ויקרא יא מג
2. אַךְ מַעְיָן וּבוֹר מִקְוֵה מַיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנֹגֵעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא:
ויקרא יא לו

נוסחת הריב"ן

[ט] וכשעת גרירתן לו נטילתן: [כ] וכשעת: [ג] ולא: [ד] ספיקו: [ה] שמע: [ו] ושב לו על: [ז] אם נגע אם לא נגע מכו מי אמרינן כו': [ח] לא הוי לא קאי אמתא אמתא כלי: [ט] הא טומאה עבה כמו טומאת דרקיעא הס"ד ואח"כ מה"ד סמיכתא: [י] דמי מיהא כאילו מת אזיל: [כ] ואת"ל שרץ על גבי שרץ כיון דמפסקי מהדדי כמאן דמנחא בכלי דמי וספק מגעו כנלין ספיקו טמא ואת"ל דשרץ ונבילה נמי כו' (ואת"ל שרץ כו' ספיקו טמא) כ"ז ליתא בכ"י: [ל] דמונח ליה על גביו וכמאן דמונח דמונח: [מ] וספק מגעו: [נ] שרץ לף:

הגהות הב"ח

(ח) רש"י ד"ה שרץ לף וכו' כמים ולא קאי שיעורא דנבלה:

גליון הש"ס

גמ' מת בכלי וכלי צף על פני המים. כעין זה שבת דף ה ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] גמ' הניטלין. נ"ב בתוספתא (ספ"ב דטהרות) הנירלא הנטלין (וכ"ה ברמב"ם): [ב] שם מת. ל"ל שרץ (וכ"ה ברמב"ם. דס"ל דלפה אינה אלא לענין שרץ בלבד כספסטות הגמ' דלא כרש"י ותוס'): [ג] שם מיתה. ל"ל מיא (וכ"ה בתוס'): [ד] שם מת ע"ג שרץ. ל"ל שרץ ע"ג מת (וכ"ה ברמב"ם וכנ"ל): [ה] שם (ושמא) תז"ס (וכן ליתא בדפו"י): [ו] שם (ואת"ל שרץ ע"ג שרץ כיון דמפסקי מהדדי כמאן דמנחא בכלי דמי) תא"מ (ובאמת הבעיא אחת"ו לא תליא כלל בחא"ל אך מהרמב"ם משמע דגריס האמ"ל להיפך ע"ש): [ז] שם (ומי חטאת כפין ע"ג המים) תא"מ (דמיותר הוא וכמו אלא הוכיר בהבעיות שמקודם):

עין משפט נר מצוה

ל א מי' פ"י מ' מה"ל הלכות הטומאה הל"ב:
לא ב מי' שם פט"ו הל' ו':
לב ג מי' שם פי"ו הל"א:
לג ד ה ו ז ח ט מי' שם פי"ד הל"ד:

הגהות התוספות

1. דיבור זה שיך לפני הדיבור הקודם. 2. יש גורסין מטלטל. 3. ל"ל וכל דבר. והוא תחילת דיבור אחר. 4. ל"ל עוברי עליהם. 5. ל"ל שרץ ע"ג נבילה כו'. 6. ל"ל והה"ל שרץ שעל גביו כו'. 7. מיתות והא שרץ על גביו, נמחק. 8. ל"ל הלפה. 9. ל"ל שיעוריו כזית. 10. ל"ל ומי חטאת לפה על פני המים מהו. ומיתת מ"מ נמחק. 11. ל"ל שם משקה. 12. ל"ל והו"ל.

מוסף רש"י

כל מקום שהוא שורץ. ומפליו על המים, ומתיז על האהל, הא כילה, כאן בטומאת ולאי כאן בטומאת ספק (חולין קכז).

פי' הרא"ש

דתנן ספק טומאה צפה בין בכלים בין בקרקע. משנה היא פ"ד דמסכת טהרות וקתני לעיל מינה אלו ספיקות שטיהרו חכמים וכו' ס' טומאה צפה על פני המים. וקתני בתר הכי ס' פירוש שטהרו חכמים בין במים שבכלים בין במים שעל פני קרקע. כתיב כל השרץ השורץ וכו' דמשמע בכל מקום שהוא שורץ מ' ראוי לשורץ ואפי' על המים (ש"מ) [מטמא]. וכתיב השרץ השורץ על הארץ דמשמע דוקא על הארץ מטמא: הא כיצד. ודאי נגע בכל מקום טמא אבל ספק נגע על המים טהור: כתיב אך מעיין וכור מקוה מים יהיה טהור דמשמע הנוגע בשרץ שעל פני מי מעין וכור ומקוה טהור: וכתיב בתריה הנוגע בהם יטמא דמשמע בכל מקום: כל הניטלין והנגררין. אם נטל שרץ בידו או גררו בארץ אצל טהרות ס' נגע ס' לא נגע ספקן טמא דלא חשיבה טומאה צפה כיון שהוא ביד האדם: והנזרקין. אם זרקן באויר אצל טהרות אע"פ שבא מכח האדם חשוב טומאה צפה: חוץ מכזית מן המת. שזרקו ס' האהילו על הטהרות טמאים דטהרות טומאה צפה מקראי דכתיב בשרץ נמרי' הלכך לא מטהרי' אלא בטומאת מגע דשייכא בשרץ: והמאהיל ע"פ הטומאה כגון שזרק טהרות ס' האהילו על המת דבכה"ג בס' מגע טהור כיון שהטומאה צפה [1] דהכי איתא בתוס' דטהרות כשם שטהרו ס' טומא' צפה וכו' כך טהרו וכו' טהרה צפה וכו' כיצד ערבה שהיתה שמאה טומאת מת וכבר

של תרומה כרוך בסיב או בנייר נתנן בתוכו וירדו גשמים ונתמלאת הרי הוא צף ע"פ המים ס' נגע בה ספק לא נגע ספקו טהור מפני שזה טהרה צפה על פני המים ושליגי בה ר"י ורבנן בפ"ד במס' טהרות דקתני הזורק טומאה ממקום למקום כבר לבין המפתחות מפתח לבין כברות טהור: וכל שהוא מטמא מלמעלה לאתויי זב וזבה. כגון עליונו של זב ותחתונו של זב דמטמא' בלא נגיעה ספקן טמא דלא טהרו אלא ספק טומאת מגע: מת בכלי וכלי צף ע"פ המים. ויודע הוא שלא האהיל עליו וספקא ליה אם נגע אם לא נגע הה"ה דה"ה למבעיא שרץ בכלי: בתר כלי אזלי' והרי צף או בתר מת אזלי' והרי הוא מונח. ואת"ל [2] לאו בתר כלי אזלי' והר"ל כמותה: מת על גבי שרץ. וס' נגע במת מי אמרי' כיון דשניהם טמאים חשיב כחד גופא והרי טומאה צפה. או דילמא כיון דאין טומאתם שוה שזה טומאת ערב וזה טומאת דז' הרי כמותה בכלי: שרץ ע"ג נבילה מי אמרי' כיון דשניהם טומאת ערב כחד גופא דמי והרי טומאה צפה: או דילמא כיון דהאי בכעדשה ה"ל כמונח בכלי: שרץ ע"ג שרץ וס' נגע בעליון מהו. הא ודאי טומאתן ושיעורן שוה: או דילמא כיון דמפסקי מהדדי לא: שרץ ע"ג נבילה שנימוח מהו כיון דנימוח הויל משקה ולא הויא הפסקה בין שרץ לכים או דילמא האי אוכלי' הוי. כיון דמאוכל בא חשיבי הפסק:

[1] נראה דל"ל וכן כשסטרה לפה דסמי כו'. [2] גירסת רביו ואת"ל לאו כתר כלי אזלינן והייט לפי פי' ז"ל דאי אזלינן בתר כלי מקרי לף ולא כפי' התוס'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com